

Kdaj se bo Anglija odločila

Če ameriško priporočilo pristop k EST - Kako bodo reagirale države EFTA

Angličani državniki dajejo v zadnjem času nasprotujoče si izjave o morebitnem pristopu Vel. Britanije k Evropskemu skupnemu tržiču; jasno je le to, da izjave predsednika Mac Millana in njegovih sodelavcev niso več tako nasprotne temu angleškemu koraku. Prav iz tega se da sklepati, da Angležki pripravljajo. Drugo, kar je treba tudi podčrtati, je to, da tudi v primeru, ko bi angleška vlada izjavila, da je Anglija pripravljena pristopiti k Evropskemu skupnemu trgu, ne smejo pričakovati, da bi se to zgodilo takoj. Nekateri politični opazovalci so namreč, da bodo pogajanja med Vel. Britanijo in predstavniki Evropske gospodarske skupnosti trajala mesec in pol, če pa se to ne bo zgodilo, bodo pogajanja v Londonu in tudi v drugih prestolnicah seveda ubijajo, kaj je Anglijo do tega, da je menjala svoje stališče glede Evropskega skupnega trga, pravijo, da se Angleži približujejo Evropski gospodarski skupnosti na željo američanov. Sam Kennedy naj bi bil Mac Millanu neposredno svetoval, naj se Anglija bolj poveže z Evropo oziroma z delcema Evropskega skupnega trga. Nekateri angleški listi namigujejo, da iščejo Američani pri tem predem politične koristi, deloma pa tudi gospodarske. Z ene strani ni dvoma, da postaja Evropska gospodarska skupnost tudi politična moč, ki jo je treba ameriških načrtih še bolj utrditi. Drugi pa trdijo, da je to, kar se Američani protivilijo angleško-francoskemu sporazumu v Afriki, ki naj bi dovedel do pozitivne angleške in francoskega sodelovanja v Afriki.

EFTA — Evropsko združenje za svobodno izmenjavo je nastalo prav iz angleškega osnovnega nasprotovanja Evropskemu skupnemu trgu. Anglija je pravzaprav dajala navdih za to organizacijo, za katero so Švedi dali samo formalno pobudo. Jasno je, da mora angleška diplomacija računati z razočaranjem, ki ga bo njen korak izrazil v teh državah. Danci in Norvežani so že izjavili, da bodo takoj sledili Angležem, medtem ko pričakujejo večji odpor v Švici in na Švedskem zvezni, ker sta ti dve državi nevtralni; Avstrija pa naj bi samo »na zunanje pristopila k Evropski gospodarski skupnosti, in sicer samo, v kolikor gre za njeno čisto gospodarsko naravo, ker je tudi sama nevtralna država.

PRIMERJAVNA MED EST IN EFTA
Ze številke na zemljevidu govornijo jasno o številni premoči držav Evropske gospodarske skupnosti. Ze po številni potrošnik — ko bi upoštevali samo to okolnost — je očitna premoč Evropske gospodarske skupnosti; saj šteje njeno prebivalstvo okoli 169 milijonov ljudi, prebivalstvo EFTA pa 88,8 milijona ljudi, to je komaj dobro polovico prebivalstva držav EST. Poleg tega nadkriljuje države Evropske gospodarske skupnosti članice EFTA po svoji industriji, kmetijstvu in naravnem bogastvu, ki so seveda upoštevamo Vel. Britanijo kot takšno, to je brez dominonov. Ti hočejo vsakakor tudi odločevati na gospodarskem področju in glede preobrazbe carinskega sistema še posebej.

Države EST se v tem letu znižale carine na industrijske proizvode za nadaljnjih 10%. Tako bi celotno znižanje na koncu tega leta doseglo kar 50%. Med državami EFTA bo znižanje carin 1. januarja 1962 znašalo samo 30 odst. Države Evropske gospodarske skupnosti težijo še posebno za tem, da bi nazven, to je nasproti tretjim državam, ustvarile čimprej sistem enotnih carin.

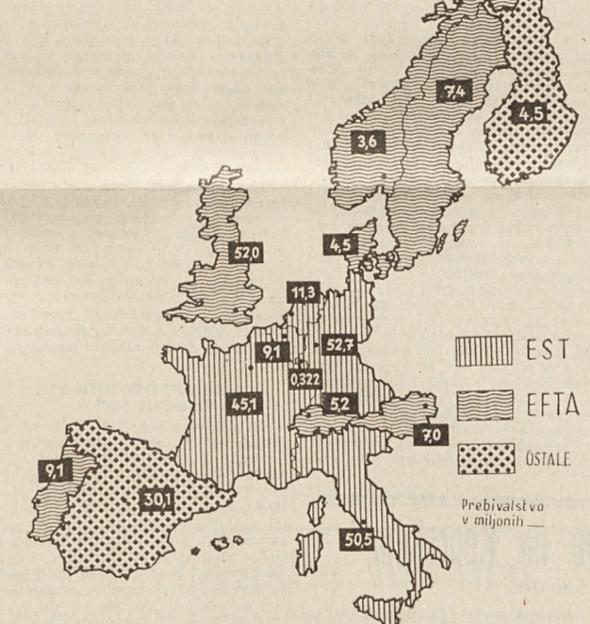
Prav ta težnja ustvarja enega izmed najhujših vprašanj v evropski zunanji trgovini; očitna je nevarnost, da se ustvarita dva gospodarska bloka, to je blok držav EST in držav izven Evropske gospodarske skupnosti. Ze dosedanja razvoj in zunanji trgovini EST kaže, da se trgovinski stiki med državami EST čedalje bolj utrjujejo, medtem ko se zunanja trgovina teh držav z državami izven EST ne razvija tako naglo; z drugimi besedami, ta trgovina peša v primeru s trgovino med samimi državami EST.

Statistika nam pove, da so se nakupi držav EST v državah izven EST povečali od leta 1953 do leta 1958 za 5,1 milijarde dol., a do leta 1960 (vključno za nadaljnjih 3,9 milijarde dol., to je za okoli 20 milijard skupno. Delež držav izven EST, to se pravi uvoz držav EST iz ostalih držav je leta 1953 znašal 73,5%, leta 1958 70,4% in leta 1960 65,8%. Nazadovanje uvoza iz držav izven EST je torej očitno.

Navajamo podatke o zunanji trgovini Evropske gospodarske skupnosti v zadnjih treh letih (v milijardah dol.):

	UVOZ			IZVOZ		
	1958	1959	1960	1958	1959	1960
EST skupno	22,9	24,3	30,4	22,7	25,4	30,0
EST med seboj	6,8	8,1	10,4	6,9	8,2	10,4
EST z drugimi	16,1	16,2	20,0	15,8	17,2	20,6
EST z EFTA	3,6	3,9	4,5	4,9	5,4	6,6

Značilno je, da države Evropske gospodarske skupnosti uvažajo iz držav izven te vedno več surovin, hkrati pa se več uvoz industrijskih proizvodov med njimi samimi.

Države članice Evropske gospodarske skupnosti štejejo 169 milijonov prebivalcev, od katerih živi v Zahodni Nemčiji 52,7 milijona, v Italiji 50,5 milijona, v Franciji 45,1 milijon, na Nizozemskem 11,3 milijone, v Belgiji 9,1 in v Luksemburgu 0,322 milijona. Prebivalstvo vseh sedem držav EFTA pa šteje 88,8 milijona, in sicer 52 milijonov v Veliki Britaniji, 9,1 milijonov v Portugalskem, 7,4 milijona na Švedskem, 7 milijonov v Avstriji, 5,2 milijona v Švici, 4,5 milijonov na Danskem in 3,6 milijonov na Norveškem.

Razmah sovjetsko-angleške trgovine

Predsednik sovjetsko angleške trgovinske zbornice v Londonu je izjavil, da je vrednost angleško-sovjetske trgovine v lanskem letu v obeh smereh dosegla 128 milijonov funtov sterlingov ter se je tako povečala za 30 milijonov v primerjavi s prejšnjim letom. Angleži so izvozili v Sovjetsko zvezo za 35 milijonov blaga, se pravi za 9,5 milijona več. Med tem blagom je bilo največ strojev. Ponovni izvoz (reksport) je znašal 16,1 milijona funtov sterlingov, po večini je šlo za kavčuk. Uvoz iz Sovjetske zveze v Veliko Britanijo se je povečal za 11,9 milijona na 74,9 milijona funtov sterlingov. Polovico tega uvoženega blaga je bilo lesa ali lesnih izdelkov.

Predsednik Greville Maginness je dodal, da je bilo mogoče doseči ta uspeh samo zaradi izrednih naporov trgovskih podjetij ter je izrazil prepričanje, da bosta angleška razstava v Moskvi in sovjetska v Londonu pripomogli k nadaljnjemu napredku menjave med obema državama. Sovjetski predsednik W. Rodnov, podpredsednik zbornice, je naglasil, da izmenjava še vedno ni dosegla ravni, ki jo želi Sovjetska zveza. Rodnov je izrazil prepričanje, da bi omejitve ovir, ki so na poti razpečevanju sovjetskega blaga na angleškem trgu, ter na drugi strani popolna odprava spiskov strateškega blaga, katerega izvoz iz Vel. Britanije je prepovedan, gotovo v veliki meri pospešila razvoj trgovine med Sovjetsko zvezo in Vel. Britanijo.

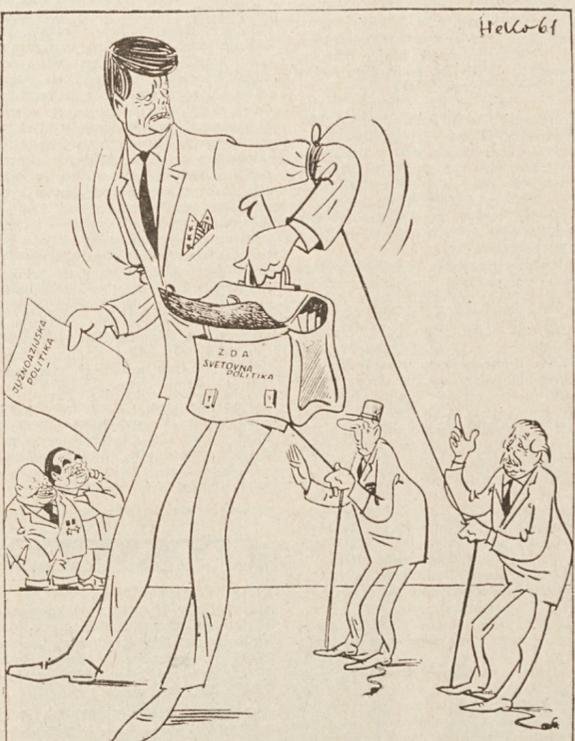
Hruščev na angleški razstavi

Pretekli petek so v Moskvi odprli v parku Sokolniki angleško industrijsko razstavo, ki ostane odprta 14 dni. V zameno privedlo Rusi sovjetsko razstavo v Londonu. Angleže je iznenadil prihod predsednika Hruščeva k otvoritvi. Sovjetski minister za zunanjo trgovino Patolicev je v svojem govoru pripomnil, da pri prvih predstavnika Hruščeva dokazuje, kako veliko važnost pripisuje Sovjetska zveza zboljšanju trgovinskih odnosov med obema državama. Razstavo je odprl angleški minister za trgovino Maundling. Naglasil je tudi, da so Angleži ponosni na to, kar je njihova znanost in tehnika doprinesla k napredku. Prav to bi radi pokazali s svojo razstavo v Moskvi, ki ni uradna, pač pa so jo priredili angleški ministri. Dodal je, da so podobne razstave koristne, ker pripomorejo k medsebojnemu spoznavanju ter nam kažejo, kaj je ta ali ona država storila na določenih področjih in kaj druga.

Predsednik Hruščev si je pozorno ogledal razstavo ter je bil ves čas dobro razpoložen, kakor pravijo angleška poročila iz Moskve. Tisti večer je moskovski radio objavil, da je angleško podjetje Fisons Ltd. zaključilo s Sovjetsko zvezo dogovor, po katerem bo postavilo v Sovjetski zvezi dve kemični tovarni. Zena ministra Maundlinga je ob tej priložnosti odprla v Moskvi angleško modno revijo, ki je zbudila veliko pozornost zlasti med ženskami.

Svarilo ladjedelnicam

Predsednik družbe British and Commonwealth Shipping Company je opozoril angleške ladjedelnice na nevarnost, ki jim grozi iz zraka. Tovarni značilni promet napreduje. Po teži sicer še ni prevzel velikega odstotka tovarnega prometa (samo 0,25%) po vrednosti pa je prevoz z letali dosegel že 5%. Jasno je, da se bo prevoz blaga po zraku še povečal. Še večja nevarnost grozi potniškim ladjam. Pri vsem tem ni predsednik pokazal skrajnega pesimizma. Prav gotovo bo še vedno mnogo potnikov, ki bodo rajši potovali z ladjami, ki jim nudijo neprimerno večjo udobnost.

»Mi smo vselej za Ameriko,« vzklikata De Gaulle in Mac Millan. V sporu zaradi Laosa sta De Gaulle v imenu Francije in Mac Millan v imenu Anglije res stala za Ameriko (Kennedyjem), vendar v drugačnem smislu besede. To nam je pokazal karikatrist (Deutsche Zeitung). Američani so že v začetku hoteli kar udariti in postaviti v Laosu na noge vlado, ki bi bila popolnoma na njihovi strani, na pritisk Anglije in Francije so se pozneje sprijaznili z nevtralno vlado. Toda na konferenci v Zenevi so še daleč od sporazuma glede bodočnosti Laosa. Rusi bi radi, da bi se nova nadzorna komisija sestajala iz predstavnikov treh držav (ene komunistične, ene nacionalne Zahoda in ene nevtralne); komisija bi morala sklepati soglasno, ko bi en član ugovarjal (veto), bi se sklep ne smel izvesti. Američani so za široko komisijo, ki bi sklepala z večino glasov; sovjetski sistem odbijajo. Ameriška vlada ne zaupa popolnoma Indijcem, ki so doslej imeli v komisiji mesto predsednika, češ da so preveč popustljivi nasproti Sovjetski zvezi. Tudi o Laosu se bosta dokončno dogovorila Hruščev in Kennedy na Dunaju.

Zavarovanje Zahoda pred valutnimi pretresi

Ameriška pobuda - Skupna pomoč šibkejšim valutam

Nedavni obisk francoskega finančnega ministra V. Baumgartnerja v Washingtonu napravljajo tudi v zvezo z načrtom, ki naj bi pripomogel k ustavitvi valute na Zahodu. To vprašanje proučujejo gospodarstveniki in finančniki že nekaj mesecev. Baumgartner se je sestel z ameriškim finančnim ministrom Douglasom Dillonom, s katerim sta govorila o možnostih tesnejšega sodelovanja med zahodnimi državami na gospodarskem področju. Kakor rečeno, sta načela tudi vprašanje ustavitve zahodnih valut. To je Američanom zlasti pri srcu, odkar so oktobra lanskega leta doživeli dolarsko krizo na londonskem trgu, ko je tečaj dolarja zdrnil kar na 40 dolarjev za unco zlata, medtem ko je uradni tečaj 35 dolarjev za unco. Gre za to, da bi našli pot, ki bi zahodnim valutam prinesla večjo ustaljenost. Računajo, da bodo zadevna posvetovanja med zahodnimi finančniki trajala do jeseni, ko bo na Dunaju letni sestanek guvernerjev Mednarodnega denarnega sklada.

GRSKI PREDLOG ZA PREOBRAZBO MEDNARODNEGA DENARNEGA SKLADA

Bivši načelnik oddelka za proučevanje finančnih vprašanj pri Mednarodnem skladu v Washingtonu E. Bernstein v Parizu, je na pobudo združenja newyorških borznih agentov »Model, Roland and Stones« razložil svoje poglede na položaj dolarja in razne predloge glede svetovne valutne preobrazbe.

Omenil je, da ne nameravajo Združene ameriške države uporabiti svojega deleža, ki so ga vplačale v Mednarodni denarni sklad za to, da bi utrdile položaj dolarja. To je zbudilo v drugih državah nezupanje glede finančnega in gospodarskega položaja v Združenih ameriških državah. Bernstein je načel vprašanje preobrazbe oz. dopolnitve Mednarodnega denarnega sklada. On je mnenja, da bi se dali deleži posameznih držav dvigniti, da bi Sklad lahko razpolagal z večjimi vsotami, s katerimi bi lahko podprl tuje valute. Guvernik je odbil predlog ameriškega prof. Triffinja, naj bi se Mednarodni denarni sklad preobrazil v mednarodno banko, pač pa se mu zdi bolj sprejemljiv predlog prof. Kseronofanta Zolotasa, guvernerja Grške narodne banke. Ta predlaga, naj se deleži posameznih držav pri Mednarodnem denarnem skladu dvignejo. Sklepejo naj se pogodbe z državami, ki imajo dovolj denarja; s takšnimi sporazumi »stand bys« bi podprli valute šibkejših držav, ko bi zašle v krizo. Bernstein je mnenja, da bi bilo pametno ustanoviti pri Mednarodnem skladu nekakšen odsek za pomoč, ki bi razpolagal s potrebnimi rezervami. Tako bi se dalo tudi vplivati na tokove mednarodnega kapitala.

Funt sterling ni žrtev špekulacij

V londonskih finančnih in trgovinskih krogih so postali zelo pozorni na šibek položaj funta sterlinga. Tudi vlada oziroma Angleška banka pozornost sledi razvoju na borzi. Pretekli petek ponoči je funt sterling padel na 2,794 dolarja; to je bil najnižji tečaj po 27. septembru 1957, ko je veljala še visoka obrestna mera 7%; danes znaša obrestna mera 5%. Funt sterling je nazadov val na nižjo raven, kakor je bila po revalvaciji nemške marke meseca marca, ko ga je morala država podpret s svojimi rezervami. »Times« ugotavlja, da ni funt sterling postopno žrtev špekulacije, pač pa da gre za očenjevanje njegove dejanske moči. Razvoj v preteklosti je pokazal, da je funt sterling vedno ošibek, ko se je dolar okrepil ali nasprotno. Tako je bil položaj funta sterlinga čvrst oktobra lanskega leta, ko je dolar ošibek. Glavni razlog šibkosti funta sterlinga je velik primanjkljaj v angleški plačilni bilanci. Primanjkljaj je večji na šterlinskem področju izven Vel. Britanije, kakor primanjkljaj v plačilni bilanci same Anglije. V kratkem se sestanejo predstavniki dominionskih držav na redno posvetovanje, na katerem bodo govorili tudi o položaju funta sterlinga.

FINSKA KONČNO V EFTA

Dne 16. maja je Finska pristopila k Evropskemu področju za svobodno menjavo (EFTA). Na posebni seji je finski parlament sprejel zadevni zakon s 146 glasovi za in 48 proti priključitvi. EFTA šteje zdaj 8 članic.

maenje
Čaka me dobra služba
Prav mene je morala zgrabiti! Mar se mi na nosu pozna, da branim velsrstvo in staro srbsko čaršijo oziroma njene učence, ki ropajo ubogi slovenski narod. (Tako »Mladika« v svoji zadnji številki).
»E, gospodine, izvinite, vi ste kao moj muž. Hočete da probate taj mantil?«
Ob Kanalu je to bilo, kjer so zdaj morali postaviti še drugo vrsto stožnic, da bi zajeli najnovjši kanal Jugoslovanov, pravzaprav Jugoslovan v Trstu. Ali bi se človek ječtil, ali smeja? Srbkinja je v svojo neposrednostjo ustvarila takšen položaj, da se je tudi »meni« zadelo vse tako naravno in neizbežno, da sem mirno stekel svoj plašč in si pomeril novega, ki ga je ona kupovala za svojega moža daleč neke blizu Beograda.
»E, baš fino!«
Kramer je seveda bil tudi zadovoljen, skoraj bi mi bil dal provizijo.
Zdaj vem, da bi lahko ob Kanalu kakoj našel delo kot možki mameken, ko bi se naveličal »Gospodarstva«. Seveda je moja sveta dolžnost, da po prej izvršim svojo misijo v Trstu, ki mora biti po mnenju »Mladike« res nekaj posebnega, ko se samo jaz spobim ob njenih razmotiranjih o sožitju jugoslovanskih narodov.
V resnici so stvari mnogo, mnogo bolj preproste. Ločimo se v bistvu samo po tem: Mi čutimo svoje poslanstvo v tem, da dvigamo moralo našega ljudstva, ki smo z njim prestali najhujše čase, in vzbujamo v njem upanje na boljšo bodočnost, a vaš program je — sodeč po vašem pisanju — v glavnem ta, da s tržiški postojank skušate vplivati na notranji razvoj pri naših bratih.
Nagibi za vaše in naše delo so torej različni, trenje je torej neizogibno. Sicer pa: Malo več resnične krščanstva, krščanske ljubezni do bližnjega in vsaj trohico političnega realizma — tudi glede na položaj naših tržiški Slovencev — pa ne bi mogli nikdar tiskati izrazov »ropanje«, »tlaka« in »kolonializem!«
— lb —

Ameriški delavec danes in pred 13 leti

	1948	1961
Vrstna blaga	32% ure	23% ure
Pravilovanje v letalu New York - Chicago	5% min.	5% min.
Črna kruha	8% min.	7% min.
Kvart (1,13 litra) mleka	8% min.	7% min.
10 funtov (4½ kg) krompirja	23 min.	17 min.
1 funt (45 dkg) mesnate slanine	34 min.	18½ min.
1 funt (45 dkg) goveje pečenke	28½ min.	16 min.
Svriženje las	55½ min.	45 min.
Dva zavojčka cigaret	17¼ min.	14 min.
Hišni aparat	178¼ ure	71 ur
Pralni stroj	80 ur	34 ur
Ženska volnena obleka	26 ur	17 ur
Moški delovni čevlji	4% ure	3% ure
Ženska bombaža obleka	2% ure	1¾ ure
100 kw električne energije	2% ure	1¾ ure
Sesalec prahu	37 ur	26 ur
Ženska srajca iz rayona	2% ure	1¾ ure
Avtomobilska guma	9¾ ure	6¾ ure
Šivalni stroj	92½ ure	51 ur
Delovna tuta-žaba	1½ ure	1 uro

Za pravično gospodarsko-socialno svetovno ravnovesje

Industrijske države ne smejo več izkoriščati nerazvitih dežel - Nevarne posledice nizkih cen surovinam

Svetski delegat pri Organizaciji za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OECE) Agostino Soldati je predložil Mednarodni diplomatski akademiji daljšo razpravo o odnosih med industrializiranimi državami in gospodarsko nerazvitimi deželami, ki jo je zaradi njene temeljitosti v glavnih potezah objavil tudi pariški časopis »Le Monde Diplomatique«.

V zadnjih mesecih je vprašanje odnosov med gospodarsko razvitimi in nerazvitimi deželami postalo toliko bolj pereče, ker ga je potisnila v ospredje ameriška zunanja politika. Američani so začutili, da sami nimajo na razpolago toliko denarja, da bi ga lahko v zadostni meri dajali kot gospodarsko pomoč nerazvitim deželam in si tako zagotovili nad njimi tudi politični vpliv. Zato so pričeli pritiskati na svoje zaveznike, kakor na Francijo, Veliko Britanijo, Nemčijo in tudi na Italijo, da bi tudi oni prevzele vsaj del tega težkega bremena ter določile obilneša finančna sredstva za gospodarsko pomoč nerazvitim deželam. A Soldati je zašel tudi vprašanje iz zgoraj gospodarsko-socialnega vidika ter je njegova razprava prav zaradi tega toliko bolj upoštevanja vredna.

Gospodarsko ravnotežje, ki se je postavilo med industrializiranimi deželami in med tistimi, ki še niso, je nepravilno, ugotavlja A. Soldati. V 50 letih se bo prebivalstvo nerazvitih dežel podvojilo, medtem ko se bo na evropski celini prav malo povečalo. Najbolj revne dežele prodajajo vrve no bolj poceni in kupujejo dražje. Statistični podatki dokazujejo, da je to neravnovesje med industrializiranimi in neindustrializiranimi deželami stalo te nerazvite države v času med letom 1956 in 1959 4 milijarde dolarjev. Del svoje blaginje v Evropi smo torej ugrabili tem revnim deželam, katerih gospodarstvo je v stiski. Ta vsota 4 milijard dolarjev, ki so jo izgubile neindustrializirane dežele, je večja kakor celotna pomoč, ki so jo podelile industrializirane dežele nerazvitim deželam. Če torej napravimo preprosto gospodarsko bilanco z ene strani na osnovi statistik o trgovini, z druge pa na podlagi podatkov o pomoči, pridemo do zaključka, da niso neindustrializirane dežele prejemale pravzaprav nič. Gospodarski sistem XIX. stoletja, ki se je tedaj zdaj upravičen, je torej danes zelo nepravilčen in neindustrializirane dežele so žrtve tega enostranskega sistema, ki ga pač ne morejo imeti za pravično.

Spravilo so v tek vse mogoče vrste gospodarskih pomoči — večstranske in dvostranske — toda vse te pomoči so pravzaprav samo blažilne ter ne morejo odpraviti položaja, ki je neugoden že po svoji strukturi. Največja krivica se dela nerazvitim deželam s tem, da cene tropskih surovin in kmetijskih pridelkov nihajo. Kmetje in računajo, da se letine lahko razlikujejo druga od druge nekako za 30%. Praktično pomeni to za nerazvite države, da ne morejo postavljati proračuna za naslednje leto, ker se morajo zavediti, da bodo njihovi dohodki naslednje leto lahko kar za 30% manjši, ker so pač agrarne dežele.

Liberalizem XIX. stoletja se proti ustalitvi cen surovin iz tropskih dežel. Velika trgovska središča in trgi za sklepanje terminskih kupčij v New Yorku in Londonu imajo že staro tradicijo; ki je sicer vredna vsega spoštovanja; imajo se za regulatorje cen, ki so najnuj potrebni za redno poslovanje libradnega gospodarstva, toda jaz mislim, da na koncu konec bo treba uvideti, da je potrebno ustanoviti takšne kompenzacijske blaginje, kakor jih je Francija ustanovila na Afriškem zahodu in Velika Britanija ob Zlati obali. Te kupujejo za cene, da bi tako prihranili tropskim deželam škodo, ki bi se pojavila zaradi nihanja cen na trgu.

Obstaja še drugo zdravilo, in sicer v tem, da se odpravijo carine ter pristojbine in davki na potrosno blago, ki so izredno visoki in zadevajo veliko, ki so ga nekoč imeli za luksuzno. Nekdaj smo res imeli v naših deželah za luksuz uživati kave, kakava, čaj in drugega podobnega blaga. To danes niso več proizvodi luksusa, to so proizvodi bede; zato je popolnoma neupravičeno, da se gospodarska sestava neke dežele oslanja deloma na carine in pristojbine ter davke na potrosno blago, ki prihaja prav iz teh zapuščenih krajev in ki nimajo drugih dohodkov razen izkupička od prodaje svojih proizvodov. Naša finančna ministrstva bogatijo deloma tudi na njihov račun.

Tu vprašanje se ne razlikuje od tistega, ki ga je poznala gospodarska

zgodovina v preteklosti. Ko je leta 1860 Karel Marx proučil industrijsko družbo v Veliki Britaniji — sicer so veljala njegova zapažanja za katerokoli industrijsko družbo tistega časa — je bil prepričan, da majhno število industrijskih privilegijancev in veleposrednikov dovoljuje ostalemu prebivalstvu, da komaj živi in dela, medtem ko sami od leta do leta kopičijo dobiček proizvajajo ter čedalje bolj združujejo proizvodna sredstva v rokah majhnega števila ljudi. Karl Marx je menil, da ta sistem mora dovesti do preloma ravnovesja med posejdačimi razredi in drugimi. Predvidevanje Karla Marxa se je izpolnilo v nekaterih neindustrializiranih deželah, nasprotno od tega, kar je on mislil. Zakaj? Zato, ker so ti industrializirani v resnici sprejeli del nauka Karla Marxa s tem, da so uvedli socialno zavarovanje, plačani dopust ter pokojninske in bolniške blaginje. Tako se je kapitalistični sistem rešil s tem, da je uporabil del nauka svojih nasprotnikov. In prav zaradi tega se je lahko ohranil.

Danes se isto vprašanje postavlja v nerazvitih deželah. Industrializirane dežele dopuščajo trem četrtinam sveta, da komaj živijo. Leta in leta kopičijo dobičke, ki jim omogočajo, da večajo svojo blaginjo. Ako ne bodo dopustile, da se s tem obkoristijo tudi gospodarsko nerazvite dežele — kakor so storiili industrializirane veleposredniki v XIX. stoletju — je jasno, da bo prišlo nezgodno do socialnega preloma. Treba je storiti to, kar je razumel Henrik Ford: S tem, da je pomnožil število delavcev, je pomnožil kupno moč. Samo s tem, da dvigne kupno moč treh četrtin sveta, bodo industrije privilegijancev sveta lahko obnovile svojo dejavnost in vzpostavile mednarodno socialno ravnovesje.

Nogomet in jeklo

Med obiskom angleške industrijske razstave v Moskvi je bil Hruščev zelo dobro razpoložen in je v svoji navadi hudomušno odgovarjal na razne pripombe. Angleški minister Maundling je v svojem nagovoru poudaril tudi, da je Anglija z nogometom prispevala k človeški blaginji. Hruščev se je namnehl in sam tudi ploskal. Pozneje je Maundling rekel: »Angleži izdelujejo dobro jeklo. Naučili so nas, kako ga je treba izdelovati, prav tako, kakor so nas naučili nogomet.«

Maundling je nato pripomnil: »Gospod predsednik, mi vas še vedno učimo. Naše moštvo — Aston Villa — je sijajno premagalo kombinirano sovjetsko moštvo prejšnji večer.«

Hruščev: »Toda jaz mislim, da smo prejšnji dve igri dobili mi.«

Maundling: »Priznavam.«

Hruščev: »Enkrat zmaga eden, drugič drugi. Jaz sem vselej za tekmo, pod pogojem, da je čestna in poštena.«

V stonjici, kjer so razstavljeni pralni stroji, so se Angležine pritožile, da ne morejo pokazati praktično, kako stroji opravljajo svoje delo, ker nimajo tekočega goriva. Hruščev je pripomnil: »Ljudstvo pravi, da smo mi diktatorji, toda, kakor vidite, diktatorji so gasilci. (Na razstavi je namreč prepevovano uporabljati nafto ali bencin iz varnostnih razlogov).«

Ko je Hruščev opazil Mikojana med Angležinjami, je dejal: »Mikojan je vedno tam, kjer so dekleta. On bi lahko bil njihov stric.«

Nimogredo so tudi omenili sovjetsko razstavo v Londonu, ki bo meseca julija. Hruščev je ob slovesu povahvil angleško razstavo in dodal: »Mi bomo kupili vse, kar Angleži želijo prodati in sami potrebujemo.«

— lb —

»Jaz rajši rišem kakor govorim. Riisanje dopuščata manj prostora za laž.« (Arh. Corbuser)

IZVOZ AVSTRIJSKEGA LESA NAPREDOVAL

Južni Tirol v številkah

Vrednost avstrijskega izvoza lesa in lesnih izdelkov je v lanskem letu dosegla 3,91 milijarde šilingov, to je za 3,49% več kakor v letu 1959, ko je znašala 3,78 milijarde šilingov. V lanskem letu je napredoval tudi avstrijski izvoz papirja, lepence in pa vezanih plošč ter dosegel 2,3 milijarde šilingov. Izvoz papirja in lesa ter izdelkov iz teh dveh vrst blaga je znašal lansko leto po vrednosti 21,33%, po količini pa 38,80% vsega avstrijskega izvoza.

V prvih dveh mesecih letos, je izvoz dosegel 404.000 kub. m ter je 4,8% manjši od izvoza v prvih dveh mesecih lanskega leta. Izvoz v Italijo je znašal v januarju 106.000, v februarju pa 133.000 kub. m, izvoz v Zah. Nemčijo 49.000 in 55.000 kub. m, tranzit čez Trst 5100 in 7700 kub. m, izvoz v Holandijo 6600 in 7900 kub. m, v Švico 4900 in 6400 kub. m, itd.

Države Skupnega evropskega trga so v tem razdobju uvozile skupno 363 tisoč 587 kub. m avstrijskega mehkega rezanega lesa, to je 90% vsega izvoza tega blaga. Iz Avstrije (leta 1960) 358.709 kub. m ali 84,5% vsega izvoza; druge Evropske cone za svobodno menjavo (LETA) so uvozile skupno 12.819 kub. m lesa ali 3,2% vsega avstrijskega izvoza (leta 1960 7549 kub. m ali 1,8%); Vzhodne države so uvozile 2238 kub. m ali 0,5% avstrijskega izvoza, medtem ko so v prvih dveh mesecih lanskega leta uvozile 17.574 kub. m lesa ali 4,1% avstrijskega izvoza. V druge evropske države, vključno na Tržaško, je šlo 16.470 kub. m (4,1%), to je nekoliko manj kakor lani (19.214 kub. m ali 4,5%), v čezevropske države je Avstrija izvozila 8.979 kub. m (2,2%) lesa, to je znatno manj kakor v ustreznem času lanskega leta, ko je izvoz znašal 21.514 kub. m ali 5,1% vsega avstrijskega izvoza mehkega rezanega lesa.

Izvoz tramov »tiso Trieste« je le letos precej skrčil, prav tako je nazadnje tudi izvoz lesa za rudarstvo. V razpredelnici navajamo podatke o avstrijskem izvozu mehkega rezanega lesa po posameznih državah. Podatki so izraženi v kub. metrih, in sicer so v prvem stolpcu podatki za izvoz v januarju in februarju letos (skupaj), v drugem stolpcu pa ustrejni podatki za lansko leto.

1961 1960
Zah. Nemčija 105.014 109.330
Italija 239.329 224.119
Trst (tranzit) 12.869 18.399
Belgija 876 1.231
Francija 3.762 3.597
Grčija 3.428 —
Vel. Britanija 1.425 1.095
Jugoslavija 783 —
Holandija 14.606 20.432
Švica 11.394 6.454
Madžarska 1.367 17.462
Bahrejski otoki 773 20
Ciper 127 158
Irak 199 101
Perzija 829 —
Izrael 330 968
Kuwait 549 1.873
Alžirija 3.130 10.259
Ljubijska 723 2.000
Sudan 604 —
Tunizija 1.088 1.462
Druge države 888 5.000
Skupaj 404.093 424.560

»Illustrazione Italiana« pravi, da se je »množično« priseljevanje Italijanov v bovensko pokrajino začelo leta 1934, ko so pričeli industrializirati to deželo. V Bocu je bilo leta 1956 80.000 prebivalcev, od tega 3/5 Italijanov. To nekdanje nemško mesto upravljajo danes Italijani. V času od 1. januarja 1947 do 31. oktobra 1953 se je priselilo v bovensko pokrajino 8198 Italijanov, od leta 1954 do 1955 pa manj kakor v prejšnjih letih. Število Nemcev se je v času od leta 1947 do 1953 povečalo za 11.199.

Mussolini in Hitler sta hotela rešiti južnotirolsko vprašanje s protovoljno izselitvijo Nemcev v Nemčijo in Avstrijo. Tedaj je bilo v deželi okoli 260 tisoč Nemcev. (Nemci se razmeroma naglo množijo). Od tega se je pod vplivom nemške propagande prijavilo za izselitev okoli 190.000 Nemcev. Dejansko se jih je izselilo samo okoli 70 tisoč, ker je nadaljevanje te akcije preprečila vojna. Po vojni se je vrnilo na Južno Tirolsko okoli 40.000 Nemcev. Danes cenijo Nemce na 250.000, Italijane (v bovenski pokrajini) pa na 130 tisoč.

V SREDO PONOCI so »italijanski strelec« (corpi franchi italiani) v Cittadelli pri Mantovi razstrelili marmornat spomenik Andreju Hoferju, voditelju tirolskega upora proti Napoleonu. Hofer je bil leta 1910 ustreljen v Mantovi.

KONČNO SESTANEK MED KENNEDYEM IN HRUŠČEVOM. Dober teden so trajala ubijanja, ali bo res prišlo do sestanka med Hruščevom in Kennedyjem na Dunaju. Končno je bilo uradno potrjeno, da so dogodki tako dozorili, da se predsednika dveh najbolj odgovornih držav za svetovni razvoj sestane na Dunaju 3. junija. Posvetovanje bo trajalo dva dni, nato se Kennedy odpelje v Pariz na sestanek z generalom De Gaulleom. Iz Pariza odpotuje v London. Angleži niso skrivali želje, da bi tudi njihov predsednik Mac Millan rad prisostvoval sestanku na Dunaju.

CESTITKE OB TITOVEM ROJSTVENEM DNEVU. Predsednik Tito je te dni obhajal 69. rojstni dan. Prvi so Titu čestitili pionirji iz vseh krajev Jugoslavije, ki jih je bilo okoli 400. Ob priložnosti je Tito sprejel tudi predstavnik jugoslovanskih in tujih študentov ter izjavil, da si Jugoslavija bolj kot kdaj prej prizadeva, da se prepreči vojna katastrofa. Obzvaloval je, da človeštvo še danes, v dvajsetem stoletju, v stoletju poletov v vesolje in jedrskih poizkusov, ki lahko prinesejo človeštvo toliko dobrega, še vedno dela razliko med ljudmi in narodi po barvi obraza.

POPOVIC O ODNOSIH MED JUGOSLAVIJO IN NIZOZEMSKO. Pred odhodom na Nizozemsko je državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović ugotovil, da se odnosi z Nizozemsko razvijajo dobro. Posebno velja to glede kulturnih in gospodarskih stikov, čeprav bi se ti dali še bolj utrditi. Sestava jugoslovanskega izvoza na Nizozemsko ni za Jugoslavijo ugodna. Razlike socialnega in političnega sistema ne smejo ovirati plodnega sodelovanja med državama.

POSLEDICE VOJASKEGA UDARA V JUŽNI KOREJI. Generali so izvršili državni udar v Južni Koreji, češ da se borijo proti korupciji. Zaprl so predsednika vlade dr. Canga in 11 ministrin, nato še vrsto generalov, vsega 12. Pod obožbo so postavili tudi vse ministre prejšnje vlade, ki ji je predsedoval Syngman Rhee in ki so jo vrstili Čangovi demokrati meseca maja. Predsednik republike Po Sun Yun je najprej odstopil, a se je moral na ukaz generalov vrniti na svoje mesto. Upor je spraval Američane v veliko zadrego, ker je odkril popolno pomanjkanje politične ustaljenosti v deželi, ki jo oskrbujejo z denarjem in orožjem. Američani so prepričani, da vsi, ki so na vodstvu države, zapravljajo njihov denar in v bistvu malo naredijo z njim. Sicer je predstavnik Amerike izjavil, da bo Amerika tudi te vladi dajala gospodarsko pomoč. Vojaska vlada je odredila, da morajo v javnih uradih odsej delati vsak dan, torej tudi ob nedeljah, kar pomeni 365 dni na leto.

Za 450.000 LIR EN ITALIJANSKI OTROK. Državni tožilec v Brooklynu (New York) je vložil proti odvzetniku Giambalvu, priseljenec iz južne Italije, tožbo, ker je sodeloval pri tihopajenju otrok-sirok iz Italije v Ameriko. Za vsakega otroka so plačevali po 450 tisoč lir.

LES NAPREDOVAL

Podražitev eksotičnega lesa

Na tržaškem trgu za eksotičnim lesom so se kupčije v zadnjem času lepo razvijale, vendar je opaziti tu pa tam precejšnje razlike v cenah. Tukajšnje cene namreč ne ustrezajo v celoti kotacijam raznih vrst lesa v čezmorskih deželah proizvođačih. Kupci so zaradi tega zelo zbirčni in previdni. Cena eksotičnemu lesu se je v zadnjih mesecih znatno okrepila, kljub temu si prekupevalci ustvarjajo velike zaloge lesa iz Azije, Afrike in Amerike. Vse kaže, da se bo cena še dvignila, in sicer so opazovali mnenja, da se bo to zgodilo v razmerju 10% na sedanje cene. Po vsem tem je razumljivo, da prekupevalci hitijo z nakupovanjem. Uvozniki naročajo v deželah proizvođačih majhne količine eksotičnega lesa, ker jih skrbi skorajšnje dvigovanje cen. Izkušnja je pokazala, da povpraševanje po eksotičnem lesu po vsakem povšku v ceni nekoliko zastane, a se prav hitro zopet opomore, kljub višjim cenam.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

LES NAPREDOVAL

Podražitev eksotičnega lesa

Na tržaškem trgu za eksotičnim lesom so se kupčije v zadnjem času lepo razvijale, vendar je opaziti tu pa tam precejšnje razlike v cenah. Tukajšnje cene namreč ne ustrezajo v celoti kotacijam raznih vrst lesa v čezmorskih deželah proizvođačih. Kupci so zaradi tega zelo zbirčni in previdni. Cena eksotičnemu lesu se je v zadnjih mesecih znatno okrepila, kljub temu si prekupevalci ustvarjajo velike zaloge lesa iz Azije, Afrike in Amerike. Vse kaže, da se bo cena še dvignila, in sicer so opazovali mnenja, da se bo to zgodilo v razmerju 10% na sedanje cene. Po vsem tem je razumljivo, da prekupevalci hitijo z nakupovanjem. Uvozniki naročajo v deželah proizvođačih majhne količine eksotičnega lesa, ker jih skrbi skorajšnje dvigovanje cen. Izkušnja je pokazala, da povpraševanje po eksotičnem lesu po vsakem povšku v ceni nekoliko zastane, a se prav hitro zopet opomore, kljub višjim cenam.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

Opazovalci cenijo nove povške nekega takole: za mahagoni Khaya 10 dolarjev pri kub. m fob, vkrčno pristančič: Mansonia +10 dol.; Sapeli +10 dol.; Sipo +12 dol.; Tiana +10 dol.; Framiré +7 dolarjev.

E. Kardelj na razstavi „Italia '61“

Od maja do oktobra se bodo v Turinu vrstile prireditve za počastitev 100-letnice zedinjenja Italije pod naslovom »Italia '61«. V glavnem gre za tri prireditve: Zgodovinsko razstavo, Razstavo italijanskih pokrajin in Mednarodno razstavo dela. Na mednarodni razstavi dela »Sto let strokovnega in socialnega razvoja« sodelujejo poleg Italije tudi mnoge druge države, med temi Jugoslavija, Zahodna Nemčija, Japonska, Velika Britanija, ZDA, Sovjetska zveza, itd. Stroške za turinske prireditve cenijo na 15 milijard lir.

Na razstavi dela so Jugoslavlani prikazali sistem samoupravljanja, in sicer prikazuje nazorno delavsko samoupravo obiskovalcem notranja organizacija velike tovarne »Rade Končar« v Zagrebu. Pretekli petek je obiskoval razstavo »Italia '61« tudi podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj, prvi podpredsednik Zdrženja italijanskih pristančičev. Zveza ital. industrijcev (Confindustria) je dejal, da se Confindustria živo zanima za vprašanje trgovske plovbe sploh; to je izredne važnosti tudi

ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKO SODELOVANJE NA ZNANSTVENEM PODROČJU

V začetku maja je na povabilo pravne fakultete imel prof. Stojan Pretner v Milanu dve predavanji, in sicer je prvi dan predaval o temi »Razvoj teorije podjetja v Jugoslaviji«, naslednje dni pa o »Značilnostih novega zakona o patentih in tehničnih izboljšavah v Jugoslaviji«. Udeležba je pokazala, kako se italijansko-razumništvu zanima za gospodarsko-socialni razvoj v Jugoslaviji. Poleg jugoslovanske generalnega konzula g. Cvrilje je je namreč predavanja udeležilo več profesorjev, nekaj sodnikov in predstavniki italijanskih oblasti, dalje predsednik Italijansko-jugoslovanske zbornice prof. Teani in mnogo študentov. Po predavanjih se je razvila živahna razprava.

Na svojem povratku v Jugoslavijo se je prof. Pretner ustvil v Trstu in na povabilo Slovenske študijske knjižnice predaval o prvi temi. Predavatelj ni zaval samo pravne plati, temveč je razčlenil tudi gospodarsko-socialni razvoj v Jugoslaviji, ki je zahteval novo pravno formuliranje pojma podjetja. Po predavanju se je razvila izredno živahna razprava, ki je pokazala, s kako velikim zanimanjem so poslušalci sledili predavatelju.

Lanskega oktobra je prof. Renc-Franceschelli z milanske univerze, ki urejuje časopis »Rivista di diritto industriale«, predaval na ljubljanski pravni fakulteti o »javnem podjetju v Italiji«.

ARGENTINSKA VALUTA NE BO RAZVREDNOTENA. Argentinski finančni minister dr. R. Alemann je zanimal vest o razvrednotitvi peza ter dodal, da se bo vlada z vsemi silami upirala inflaciji. Če hoče Argentina izvesti svoje gospodarske načrte, za katere je tudi bil izposojen denar, mora ohraniti ustaljenost svoje valute. To je tudi nujno potrebno, ako hoče razrešiti obveznice za posojila v tujini. Mednarodno posojilo bo razpisala prihodnji mesec. Računa, da bo vrglo 50 milijonov dolarjev.

ŠVICARSKO POSOJILO JUGOSLAVIJI. Švicarski zvezni svet je odobril spoznamo med Švico in Jugoslavijo, ki je bil podpisán že aprila in na podlagi katerega bo Švica podela Jugoslaviji kredit v znesku 22 milijonov nezveznih švicarskih frankov. Jugoslavija bo to posojilo uporabila za izvajanje preobrazbe zunanjetrgovinskega režima in deviznega sistema.

ROGASKA SLATINA
»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

TOVARNJA »TAM« IZDELUJE SAMA TOVORNJAKE. Mariborska tovarna avtomobilov je za svoja vozila doslej v veliki meri upravljal sestave dele iz tujine. Odslej pa bo tovarnjak »TAM 4500« izdelovala popolnoma sama. Vse sestavne dele bodo izdelovali v Jugoslaviji. Tovarnjak »TAM 4500« ima nosilnost 4,5 tone, motor pa razvija 85 KS.

»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

»Slovenski dom« 2000, dep. »Beograjski dom« 1650, dep. »Ljubljanski dom« 1650, hotel »Soča« 1750, dep. »Slatinski dom« 1550, dep. »Pošta« in »Sonce« 1200 dinarjev. Hoteli so odprti vse leto; navedene cene veljajo za polno sezono, od 1. julija do 31. avgusta, za penzion v ostalih mesecih so cene za 20-30% nižje.

Jadranska pristanišča branijo svoje koristi

Gatto: Vlada bo nepristranska nasproti vsem morjem

Na tržaški univerzi je bilo 19. in 20. maja študijski sestanek industrijcev o vprašanju povezave med industrio in pomorskim prevozom. Sestanek se je udeležilo okrog 250 strokovnjakov, ki so predstavljali 40 industrijskih združenj iz vse Italije. Vlado je predstavljal podtajnik Gatto. Predsednik Zdrženja tržaških industrijcev dr. D. Doria, je pozdravil zbrane goste in prečital pismo, ki ga je ob tej priliki poslal minister za trgovinsko mornarico Jervolino. Zbrane goste je pozdravil tudi rektor tržaške univerze prof. A. Origone. Tržaški župan dr. Franzl je spregovoril o konkurenci tujih ladij italijanskim ladjam na Jadranu in je izrazil upanje, da bo novi zakon o preureditvi pomorskih zvez pretežno državne važnosti spremenjen v korist Jadranskega morja. Istega vprašanja se je kratko dotaknil tudi inž. F. Fisca iz Benetk, ki je tudi predsednik Zdrženja jadranskih pristančičev.

Dr. F. Cicogna, predsednik Zveze ital. industrijcev (Confindustria) je dejal, da se Confindustria živo zanima za vprašanje trgovske plovbe sploh; to je izredne važnosti tudi

Gorenjski sejem dobi stalne prostore

V času od 28. julija do 8. avgusta bo v Kranju XI. Gorenjski sejem z naslovom »Sejem blaga za široko potrošnjo«. V okviru sejemskih prireditev v Jugoslaviji zavzema vsakoletni Gorenjski sejem v Kranju posebno mesto, saj se razlikuje od vseh podobnih prireditev v državi. Uprava Gorenjskega sejma upravičeno upošteva več činiteljev, med temi zlasti vzhodno prometno železo za mednarodni promet, ki teče po severozahodni Sloveniji, razvoj malobnežnega prometa z Avstrijo, večanje števila domačih in tujih turistov in naraščanje kupne moči domačinov, ki govorijo v prid takšni prireditvi v Kranju.

Gorenjski sejem ni gola razstava, ker je vse razstavljeno blago, skoraj izključno industrijski in obrtniški izdelki, na takojšnjem razpoložljivostni in turistom. Podjetjem, ki proizvajajo izdelke, bo kakor vsako leto Gorenjski sejem nudil posebno prilagoditve, da prikažejo širokemu občinstvu svoje izdelke z vsemi njihovimi vrtilinami in ne le po navadnih propagandnih kanalih, ki pogosto središnju potrošnikom spačen prikaz propagiranih izdelkov. Na sejmju ne bodo nastopila samo podjetja, temveč tudi trgovska podjetja. Tako se bodo vezi med industrio in trgovino lahko utrdile, hkrati pa bo potrošnikom jasno prikazano sodelovanje podjetij pri oskrbovanju tržišča z izdelki najrazličnejše narave.

S prireditvami Gorenjske sejma je tesno povezano vprašanje graditve trgovskega središča v Kranju. Značaj Gorenjskega sejma govori v prid zamisli, da je treba

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Lahko tožiš, preden plačaš

Nek italijanski državljani je tožili državo v neki davčni zadevi in trdili, da država nima pravice v smislu ustave zahtevati od njega, da davek plača, preden ni vsa zadeva rešena pred sodiščem. Po dosedanjih praksi je namreč moral davčni zavezanec najprej plačati davek, ki ga je od njega zahtevala davkarja, in se šele nato imel pravico tožiti državo za povrnitev davka, ki mu ni bil pravilno odmerjen. Sodišnik v Paviji je vsa zadevo predložil ustavnemu sodišču v Rimu in to je izdalo vprav revolucionarno razsodbo, češ da jima po ustavi davčni zavezanec prav. S tem je bilo odpravljeno takoimenovano načelo »solve et repete«, ki je v italijanski davčni in sodni praksi veljalo od 20. marca 1865, to je, kakor smo povedali, dolžalo, da mora davčni zavezanec davek najprej plačati in šele potem pridobi pravico, da državo lahko toži.

Razsodba ustavnega sodišča je seveda zbudila veliko pozornost po vsej državi, in sicer pri davčnih zavezancih, ki so bili v davčnih zadevah, ki jih obravnavajo sodniki. Tudi za davčni predpis, češ da država mora biti nasprotni državljanom v davčnih zadevah bolj trda, ako je hotela spraviti v svoje blaginje dovolj potrebnega denarja, so zdaj popuščili ter priznavajo, da je dosedanja praksa za sedanje razmere krivična. Po njihovem mnenju se je dala zagovarjati samo v začetku obstanka združenja Italije, ko je država potrebovala mnogo denarja, ki ga je le težko iztisnila iz svojih državljanov.

Ni dvoma, da bodo posledično davčne tožbe proti državi bolj pogoste. Doslej so bile te tožbe razmeroma redke, saj so se državljani spustili v pravdo z državo le, ko je šlo za večje zneske; sicer se tožba ni izplačala. Poleg vsega trajajo takšne pravde leta in leta. Vrednost valute je medtem časom to-

liko zgubila, da je davčni zavezanec prejel od države v primeru, da je tožbo dobil, dejansko manj denarja. Se iz drugih razlogov se podobne tožbe proti državi niso izplačale. Pravilno bi morala država povrniti stroške za sodni postopek, v primeru, da je pravdo zgubila, v resnici pa praksa ni bila takšna. Davčni zakon je namreč priznaval državi takšne ugodnosti, da je ta res redko poravnala sodniške stroške; tako da je moral sam državljan poleg davka prevzeti nase še ta izdatki.

Načini izterjevanja davkov, to je načini poizvedovanja, koliko davkov naj plača posamezni državljan, da bi ti bili v pravnem razmerju z njegovimi dohodki, so se tako izpopolnili, da je tudi s tega vidika, to je ne samo s strogo pravnega, temveč praktičnega, postalo popolnoma odveč omenjeno načelo »solve et repete«. Med tem je rajni minister Vanoni uvedel tudi znani sistem neposrednega prijavljanja davkov, to je takoimenovano Vanonijevo prijavo, ki jo je treba vsako leto izvesti do 31. marca. Ta prijava naj bi bila osnova za finančne organe. Vanoni je računala, da se bodo odnosi med državo in davčnim zavezancem izboljšali in da bodo davčni organi pokazali več razumevanja in zaupanja nasprotni državljanom in tudi njihovim davčnim prijavam. Na žalost ni šel razvoj v tej smeri; to dokazuje posebno številni spori med davčnimi oblastmi in davčnimi zavezanci.

Dejansko se davčni organi oslanjajo predvsem na lastne poizvedbe in lastne zaključke, ki si jih pogosto ustvarjajo na podlagi zgrešenih domnev in informacij. Davkarji radi uporabljajo tudi takoimenovano posreden način pri ugotavljanju višine dohodkov posameznih državljanov s tem, da poizvedujejo kako davčni zavezanec živi, koliko troši in tako dalje.

Vsekarer bo odprava načela »solve et repete« v veliki meri pripomogla k ustvarjanju bolj odkritih odnosov med državljani in davčnimi organi.

Davčni pritisk previsok

V zadnjih letih se je davčni pritisk v Italiji močno povečal, tako da gre danes v državne blaginje v obliki davčnega izkupička več kakor tretjina narodnega dohodka.

Cisti narodni dohodek je dosegel v letu 1950 7.695 milijard lir ter se je dvignil v letu 1960 na 17.132 milijard, tako da je narastel znašal 122,6%. Za razne davke državi, pokrajnam, občinam, trgovskim zbornicam itd. so državljani izdali v letu 1950 1.343, lani pa 4.100 milijard lir. Narastek je znašal 205,3%. K tem davkom morajo priti tudi — o tem so si zdaj skoraj vsi gospodarski izvedenci edini — vse tiste stroške, ki se jim poslovni svet ne more izogniti in ki jih predstavlja tako imenovane socialne davke. Te davke so znašale leta 1950 1.823, lani pa 5.873 milijard lir. Če zdaj seštejemo izdatke za posredne in neposredne davke ter socialne davke, je znašala vsota leta 1950 23,7% čistega narodnega dohodka. Lansko leto se je ta odstotek dvignil že na 34,2%, to se pravi, da je že prekosil eno tretjino narodnega dohodka. Gospodarski opazovalci poudarjajo, da se za davčni pritisk v mirnem času. Vsak nadaljnji navoj davčnega vijaka bi imel za posledico skrajšanje proizvodnje in s tem skrajšanje osnovne, na kateri sloni davčni ustroj.

Nasprotno bi po mnenju gospodarstvenikov, morali davčni pritisk na nekaterih področjih, zlasti na področju posrednih davkov, zmanjšati, da bi plačila sposobnost davčnih zavezancev tako popustila, da bi nazadnje imela škodo sama državna blaginja. Primer znižanja državnega davka na bencin je pokazal, da je prišlo v državno blaginjo več denarja, ko je bil davek znižan, kakor prej, ker se je poraba bencina zaradi pocenitve, povečala.

To so misli italijanskega gospodarstvenika Libera Lentija, ki je znan po svojih strokovnih razpravah.

Dr. Karel Pirjevec

V Ljubljani so 16. maja svečano pokopali 78-letnega dr. Karla Pirjevca, ravnatelja Trgovske akademije v pokopju. Ravnal je bil rojen leta 1883 v Gorici kot sin ravnatelja gorške zastavljajnice. Ker je bil oče zaradi svoje zavednosti kazensko premeščen v Innsbruck, se je mladi Karel šolal tudi v tem mestu. Leta 1907 je diplomiral iz fizike in matematike na dunajski univerzi. Najprej je poučeval fiziko in matematiko na nemški realki v Trstu. Medtem je bila ustanovljena slovenska gimnazija v Gorici in leta 1912 je dr. Pirjevec z navdušenjem pričel poučevati na tej šoli. Vojna med Italijo in Avstrijo ga je leta 1915 zajela v Gorici, kjer je vztrajal delj časa tudi za časa obstrajevanja, a se je nato naselil v Trstu. Tu je poučeval na tečajih slovenske gimnazije in slovenske učiteljske, ki sta bila premeščena iz Gorice. Po prvi vojni so italijanske oblasti dovolile še slovensko maturo na slovenski gimnaziji v Gorici, nato pa so gimnazijo zaprle. Dr. Pirjevec je leta 1919 v Trstu še vodil tajne tečaje slovenske gimnazije in slovenske učiteljske (v svojem stanovanju in po raznih drugih zasebnih prostorih). V šolskem letu 1919/20 so ga šolske oblasti postavile za profesorja matematike in fizike na edino slovensko srednjo šolo, to je na realko v Idriji. Tu je ostal do leta 1923, ko se realko zaprli, ter se preselil nato v Jugoslavijo. V Ljubljani je po upokojitvi dr. L. Boehma postal ravnatelj Trgovske akademije, za katero je bila pozneje na njegovo prizadevanje zgrajena krasna stavba na križišču sedanje Prešernove in Gregorčičeve ulice. Po osvoboditvi se je v te prostore vselila gospodarska fakulteta. Med italijansko zasedbo za časa druge svetovne vojne si je ravnatelj Pirjevec pridobil še posebne zasluge, ko je reševal svoje dijake in znance pred najhujšimi mukami. Leta 1951 je bil upokojen, ko je dovršil 77. leto svojega službovanja kot ravnatelj na Trgovski akademiji.

Upravnično sta oba govornika, prof. Urankar in dr. Slodnjak v svojih poslovnih govorih na Zalah postavila rajnega za zgled kot šolnika in organizatorja, pa tudi srčno dobrega človeka. Dolgo bolezni je prenašal izredno potrpeljivo; pred leti so mu morali zaradi gangrene odrezati obe nogi. Z njegovim imenom je nerazdružno spojen razvoj slovenskega srednjega šolstva v Gorici, Trstu in v Ljubljani, kjer je rajni vzgojil vrsto slovenskih razumnikov. Primorski Slovenci ga bodo hvalno ohranili v svojem spominu.

Pokojnikovega brata in znanega slavista Augusta so Eichmannovi biriči uničili v Mauthausenu.

MILUTIN GARLATTI je bil zadnjih dvajset let najbolj značilna osebnost srednjega Posočja. V Kanalu je vodil prosvetna društva pod staro Avstrijo in pod Italijo, dokler niso fašisti prepovedali slahernega prosvetnega dela, in nato po vojni v novi Jugoslaviji. Umril je v starosti 66 let.

V Trstu sta umrla Marija Sabadin in Alojzij Guštinčič, v Prebenuge Anton Bandi, v Padričah Antonija Grgič in v Nabrežini 33-letni Marcel Furlan.

Na zgodovinskih tleh okoli Timave

... in ne pozabite zapisati — mi je zabijaval — da občina zanemarja naš Štivan. — Dobro, bom zapisal. Ali kako, o čem? »O čem? O vsem pač« — tako me gre. Moram vendar povedati, v čem vas zanemarlja. — »No, pogledajte, kako je Nabržen lepo urejen« — To me veseli, ali še vedno ne vem, kaj ni pri vas v redu? — »Ura v zgoniku je več časa ne gre; se je ustavila.« — No, zaradi tega ne bo še konec sveta; sicer pa je to za deva župnika in ne župana ter vam je bolj pri srcu ta ura tukaj, v gostini. Druge pritožbe? — »Druge pritožbe« — Ali nima Štivan nobene kore, da bi to popasla? — »Ne, nobene. Dva volka imamo, tam na skali nad cesto, pa ne žreta travo. Iz bron sta.« — Vem, raje bi poržla nas Slovence, ali ne moreta, prav zato, ker sta iz bron.«

Tudi to mi je povedal moj novi štivanski znanec, da so vsi znanec, da od ceste do morja odstopili izumle v ribiškem naselju ob izlivu Timave v morje. Tega nisem mogel razumeti. Kdo, kako in zakaj so to storili in kaj bodo ribiči delali iz zemlje? A moj informator mi tega ni znal povedati. Sele pozneje sem zvedel iz drugega vira, da so župnik razdelili na dva dela: nad cesto in pod cesto.

Pod cesto je nova ezulska župnja

je bil tam tempelj nekemu staremu božanstvu. Zelo obširno je o tem pisal *Davorin Trstenjak* v letopisih Matice Slovenske v letnikih 1874-5-6 in 1877. V njegovi razpravi »Slovenski elementi v Venetičini« citamo med drugim: »... Polibij, najvažnejši vir za poznavanje starega zemljepisa, pravi, da so Veneti tisto prastaro ljudstvo in ne Kelti, ki je postavilo davno tega tempelj božanstvu Diomedu ob izlivu reke Timave, podobnem severnoslovenskemu Svantevidu; kajti kakor je imelo to pogansko božanstvo belega konja posvečenega, tako so Diomedu belega konja darovali. Praznik Svantevida je prenesen na krščanskega sv. Ivana (kresni dan). Istotako so iz templja Diomedu na reki Timavi prvi krščanski misijonarji postavili cerkev sv. Ivana (Štivan), kjer je še dandanašnji 24. junija velik shod in daleč okoli sloveč konjski sejem. (Danes ni več konjskega sejma, saj se konj kmalu ne bo več vendar vidimo, da je bil tak sejem še leta 1882, ko je Trstenjak pisal svojo razpravo). Tam, v tistem kotu, kjer izpod kraških sten reka Timava šumeče valove bistre ledeno-mrzle vode izpod pečinatega žrela izhaja — nadaljuje Trstenjak — tam se zasveti prvi žarek svetlobe v zgodovini Primorja. Tam so svetlobo ljubeči Veneti častili božanstvo svetlobe — Svantevida; od tam in od bližnjega Ogleja, pozneje

so takrat oni Slovenci, ki so za Goti, deloma pomeščani z Langobardi in deloma sami, v naše pokrajine prišli in se daleč proti zapadu razširili, ob obrežju Dunava stanovali, in se Slavenci imenovali... so že od pamtljeka pred Kristusom, na severni strani Jadranskega morja bivali.

Sila 53: »Da so se nekateri Slovenci že pred prihodom Obrin okoli njihovi zatiralec, naselili daleč proti zapadu do bavarske meje že leta 595, to je gotovo; kajti takrat so že Obri bivali po panonski pokrajini in ne bi Slovancem pustili skozi svojo deželo. Večinoma so bili Slovenci mirni poljedelci in pastirji in zato ni brati v zgodovini o krvavih bitkah in o krutnih pobojih njihovih, kakor o drugih sosedih, Obrih, Langobardih in pozneje Frankih.«

Nemški zgodovinarji trdijo, da so Slovenci šele v 6. stoletju skupaj z Obri prišli v naš kraj, medtem ko dokazuje Trstenjak, predvsem jezikoslovno, da so bili še prej tu in da so bili to Veneti. Vsekakor ne smemo podcenjevati dejstva, da so Nemci v starih časih vse Slovane poznali pod imenom Wenden. Trstenjakovi dokazi niso sicer preveč prepričljivi in sploh ni še nihče dokončno dokazal, da so bili Veneti naši pradedje, toda tudi nasprotnega dokaza še nimamo, kar pomeni, da ostane to vprašanje še vedno odprto. Zadnji odstavek zgornjega citata nas pa vendarle nagiblje na stran Trstenjaka, Sile, in Rutarja, ki trdijo, da so Slovanci bivali v naših pokrajinah še pred prihodom Rimljanov in da so bili Veneti (Nemci, predvsem koroški, nas vendar še dandanašnji imenujemo Windische) tukajšnji Praslavjani, ki so jih leta 202 pred Kr. torej v dobi, ko je bila rimska republika po zmagi nad Hanibalom na vrhuncu svoje moči in slave, Rimljani podjarmili in jih potem potučili.

(Drugi članek sledi)

Drago Godina

Mednarodna šahovska prireditel v Portorožu

Portorož, 22. maja

V mednarodnem šahovskem svetu si je Portorož pridobil zaslužen sloves že z marsikatero prirediteljo večjega pomena, posebno leta 1958, ko se je tu odigral mednarodni turnir, pri katerem je izšel kot zmagovalce velemeister Mihajl Tali. Ta je kasneje premagal svetovnega prvaka Botvinko, ki si je letos v novem dvoboju s Taliem zopet pridobil svetovno prvenstvo.

Letos, proti koncu meseca maja, bo v Portorožu zopet šahovska prireditel v velikem slogu. Šahovska zveza Jugoslavije priredi tu mednarodni šahovski festival, pri katerem bodo nastopila štirinastnaletna mlada šahovskih organizacij iz Jugoslavije in iz inozemstva. Prijavila so se mestva iz Avstrije, Francije, Italije, Luksemburga, Nizozemske in Zapadne Nemčije. Jugoslovanska mestva bodo v okviru te prireditel tekmovala v počastitev rojstnega dne predsednika republike maršala Tita. Nagrada za zmagovalce bo prehodni pokal, ki ga je maršal podaril šahovski zvezi Jugoslavije. Pokal je razstavljen in izlozbi potovalnega urada »Slavnika« v Portorožu.

Po številu sodelujočih pri festivalu se napoveduje prireditel največji obseg, saj bo možen nad dvesto. Turnir se bo v večjem številu dvoran v Portorožu in po potrebi tudi v Piranu. Tekmovanje bo izvedeno po švicarskem sistemu z italijansko varianto. Otvoritev prireditel bo 24. maja. Prvo kolo bo odigrano naslednjega dne predpolodne, zaključek prireditel in proglasitev rezultatov bo pa 27. maja zvečer v veliki dvorani hotela »Palace« v Portorožu.

Dr. O.

KRONIKA

PROSVETNI MINISTER V TRSTU

V sredo je prišel v Trst minister prosvete sen. Giacinto Bosco. Na univerzi je prišel na zastavo univerze zlato kolajno, nato je sprejel predstavnike šolskih oblasti in ravnatelje šol, med katerimi so bili tudi ravnatelji slovenskih srednjih šol. V hotelu De la Ville, kjer je stanoval, je sprejel v prisotnosti osebnega tajnika prof. Pasquazzija tri predstavnike sindikata slovenske šole v Trstu; ti so mu razložili nekatera vprašanja v zvezi z izvajanjem zakona o slovenskih šolah, ki je bil te dni objavljen. Pozneje so mu predložili še posebno pismo, v katerem so mu razložili najnujnejša vprašanja v zvezi z našim šolstvom. Ministrov tajnik je svetoval predstavnikom slovenskih šolnikov, naj se obračajo neposredno na Prosvetno ministrstvo v Rimu v šolskih zadevah, ker želijo biti v Rimu dobro obveščeni o teh vprašanjih.

POSLANEC VIDALI NA KUBI. Tržaški poslanec V. Vidali, ki je bil izvoljen na komunistični listi, je obiskal Kubo, kjer je prisostvoval proglasitvi prve socialistične republike v Ameriki. Poslanec Vidali pozna dobro razmere v Latinski Ameriki in govori tudi španščini, ker je več let deloval v Mehiki.

TRŽASKA OBČINA BO ZAPOLPILA 52 novih prometnih. V poštev pridejo samo moški med 18. in 30. letom starosti. Vzorec za prošnjo je na razpolago na občini do 3. junija. Občinska uprava ne bo upoštevala okoli 5000 starih prošelj.

PROSNIJA ZA UCNA MESTA

Solsko skrbništvo v Trstu sporoča, da se prošnje za poverjena in nadomestna mesta na osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom za Tržaško ozemlje sprejemajo do vključno 31. maja 1961.

MARIJIN DOM, ki ga bodo odprli v nedeljo v Rojano, je stal 22.200.000 lir. Poleg dvoran (16x9 m) sta v njem tudi dve stanovanji. Denar za graditve so prispevali razni dobrotniki in tudi vladni komisar, ki je nakazal 1 milijon 750.000 lir. Dolga je še ostalo 7 milijonov, od tega 3 milijone raznim podjetnikom in 4 milijone posojil. Za graditve si je prizadeval predvsem kaplan Stanko Zorko; načrt je napravil prof. Jože Ronko.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo 28. maja, ob 16. uri v prosvetni dvorani »A. Sirk« v Sv. Križu Branislav Nušič

»Dr.«

V AVDITORIJU V TRSTU

V sredo, 31. maja, ob 21. uri premiera, v četrtek, 1. junija, ob 20. uri in v nedeljo, 4. junija, ob 17. uri ponovitev Emmerich Kálmán

»CARDASKA KNEGINJA«

opereta v treh dejanjih

Napisala: Leo Stein — Bela Jenbach
Prodaja vstopnic od 29, maja dalje v Tržaški knjigarni, ul. S. Francesco 20, tel. 61-792 ter eno uro pred pričetkom predstave v Caffè Moscolin, ulica del Teatro Romano (nasproti Avditoriju)

Mleko razgrelo tržaške duhove

Oster spor med trgovci in Delavskimi zadrugami

Pred kratkim so iz Neaplja in Rima, pa tudi iz drugih mest, poročali o nerazprtih »najdba« v mleku, na Tržaškem pa so se v zadnjem času razvneli duhovi zaradi prodajne cene tega osnovnega hranila. Čeprav so po vod za hladno vojno na mlečni fronti dale Delavske zadruge z znižanjem cene mleka na 72 lir za liter, je treba iskati razloge za najnovejši spor nekaj mesecev nazaj, in sicer v prepovedi, da bi v mlekarah še naprej lahko prodajali nevstekleničeno mleko. Cudno se zdi, da ni takrat nihče ugovarjal temu ukrepu. Mlekarji so ga sprejeli celo z zadovoljstvom, saj jim po slednji ni bilo treba odgovarjati za morebitne pomanjkljivosti, ki bi jih gospodinjne odkrile v mleku. Za mleko v stekleničah odgovarja podjetje, ki jih polni.

Nevstekleničeno mleko se prodajalo po 72 lir, vstekleničeno pa 82 lir. Potrošnik se ni več oziral na to, v kateri mlekarji lahko dobi boljše mleko, ker so stekleniče povsod e same in tako je bila ustvarjena možnost, da posamezne mlekarne z malenkostnim znižanjem cene privabijo nove kupce in jih tudi ohranijo. Konkurenca se je prenesla s kakovosti na ceno mleka. In ne samo na ceno, temveč tudi na pripravljenost, da mlekar nar sam prinese mleko na dom gospodinjam, čeprav precej daleč in visoko v hišah.

Na ceno mleka vplivajo razni čini telji. Če vzamemo povprečno sestavo stroškov in prodajno ceno 82 lir, je položaj naslednji: groisist plača za liter mleka v Furlaniji 42 lir; delo za zbiranje mleka, hladilne naprave in prevoz do zavoda za pasterizacijo stane 10 lir; sam postopek pasterizacije na daljnjih 10 lir; polnjenje steklenic in raznašanje mleka po mlekarah stane 7 lir. Stroški znašajo po vsem tem 68 lir. Razlika 14 lir pri litru ostane prodajalcu na drobno. Delavske zadruge imajo lastna prevozna sredstva in v obratih »Supercoop« skoraj nimajo mesečencev. Zato so lahko znižale ceno za 10 lir pri litru, brez posebne škode.

Združenje mlekarjev je nastopilo proti temu znižanju. Zdi se, da se bo spor zaključil tako, da bodo popustili tako

eni kot drugi in da se bo cena mleka ustalila morda pri 76 lirah za liter. V Miljah, kjer je sicer položaj nekoliko različen, ker imajo tamkajšnje Delavske zadruge dovoljenje za prodajo mleka v svojih obratih že 10 let, prodajo steklenico mleka v vseh treh mlekarah po 76 lir. Za primerjavo bi lahko omenili, da je v tržaški občini nekoliko manj kakor 430 mlekar, kar je vsekakor preveč za občino, ki šteje okoli 300.000 prebivalcev in pripada državi, v kateri je povprečna potrošnja mleka na prebivalca 57,3 litra na leto. (Danci na primer ga popijejo 165,2 litra na leto).

Kaj pa pravijo naši zivorejci? Konec leta 1959 je bilo v hlevih na Tržaškem 2430 krav mlekaric. Proizvodnja mleka je dala 56.840 stotov ali približno 23,4 stota na kravo. Zivina je porazdeljena takole: v tržaški občini 1190 krav, v devinsko-nabrežinski 276, v Repentbru 99, v Miljah 115, v dolinski občini 597 in v zgoniški 280 krav. Tržaško ozemlje po vsem tem porabi do kak več mleka, kakor ga pridobiva. Podatkov o količini mleka, ki ga mlekarice prinesejo vsak dan zasebnikom v Trstu, ni mogoče zanesljivo zbrati. Središče za pasterizacijo Salpat (last groisov Marzotto) pa je leta 1959 dal v prodajo 16.000.000 litrov mleka. Tržaške ga mleka je bilo okrog 218.000 litrov, ostalo pa so pripeljali iz videmske in goriške pokrajine (okoli 12.000.000 litrov), iz beneške in padovanske pokrajine (okoli 1.700.000 litrov), iz Trevisa (1.500.000 litrov) in malenkost iz Jugoslavije (400.000 litrov).

V Trstu je okoli 15 groisotov z mlekom, vendar večina nastopa pod okriljem družbe SALPAT. Zaradi tega so bolj znana le imena Carbone, Bertoni, ICEA, SALPAT in v zadnjem času še Torvis. Za prodajo domačega mleka skrbijo na Tržaškem po večini same mlekarice, ki ga vozijo v mesto in donšajo na dom dolgoletnim odjemalcem. Glede prodaje mleka grávitura vse ozemlje proti Trstu, kot Medja vas, Mavhinje pa bolj proti Trziču, kamor ga domačini peljejo vsak dan z avtomobilom. SALPAT odkupuje mleko po 50 lir za liter, in sicer v Saležu, Zgoniku, deloma v Repnu, v Gročani, v Lonjerju, Bazovici in drugih vaseh. V Na-

brežini je malo mleka. Tu ga večinoma odkupuje uprava zdravilišča, ki ga plačuje po 50 lir za liter. V Praprotnu ga proizvajajo precej več. Vsak dan prodajo mlekarice po najmanj 200 litrov mleka. V miljskih hribih je malo goveje živine, zato uživajo v Miljah večinoma mleko iz Furlanije. Po isti ceni ga plačujejo tudi mlekarice, ki ga donšajo v Trst. Prodajna cena je v obeh primerih 80-82 lir (pri mlekaricah je cena bolj prožna), tako da razlika pri litru omogoča kritje stroškov in boren zasluček domačim mlekaricam, dočim imajo groisoti, ki pa čujejo mleko v Furlaniji po 42 lir za liter, pri veliki količini blaga velik dobiček.

Združenje mlekarjarjev je imelo v ponedeljek občini zbor, na katerem je predsednik seznanil člane z zadnjimi novicami v zvezi s trenjem, ki je nastalo med mlekarjami in Delavskimi zadrugami. Mlekarji so dosegli, da je prefektura napisala občini pismo, v katerem zahteva odvzem dovoljenja Delavskim zadrugam za prodajo mleka iz »higienskih« razlogov.

Ukaz občinskega zdravnika o prepovedi prodaje mleka sicer še ni bil izvršen, vendar računajo, da se bo to zgodilo v najkrajšem času. Delavske zadruge se nameravajo pritožiti proti temu ukrepu. Občinski odbor bo sestavil nov pravilnik o prodaji mleka.

ZAKAJ GRE PRAVZAPRAVO?

Našim kmetovalcem je predvsem do tega, se razume, da bi mleko prodajali čim dražje, ker so proizvodni stroški v naših krajih s pretežno kraško zemljo, toliko večji. Poleg tega je mleko iz naših krajev boljše kakor mleko iz furlanske ravnine in Beneškega. Na drugi strani je treba računati z željo potrošnikov, ki bi radi kupovali mleko po čim nižji ceni. Vprašanje je kako doseči ta idealni položaj, ki bi zadovoljil več strani. Kakor vselej ob takšnih primerih je treba čim bolj zmanjšati možnost spekulacije, sicer ne smemo pozabiti, da je vmes vrsta raznih čimteljev, tako vprašanje rešje in seveda tudi davkov.

E. F.

Za Vaše zdravje in razvednilo

Obiščite odlična zdravilišča
Rogaška Slatina, Dobrna in Laško
Prelep izlet in oddih pa najdete v Logarski dolini.

Zahtevajte prospekte pri
Geljski turistični zvezi
CELJE

Športihotel POKLJUKA
(BLED, 1250 m)

Moderno urejen hotel s tekočo toplo in hladno vodo, centralno kurjavo in dvigalom.
Restavracija z domačimi in tujiimi specialitetami, kavarna z glasbo in plesom.
Železniška postaja Lesce-Bled, Bled-Jezero. Stalna avtomobilska zveza.
Obiščite nas, zadovoljili Vas bomo!

GOSTINSKI ŠOLSKI CENTER
Hotel Galeb KOPER
Domača kuhinja
Vsak dan glasba s plesom do 24 ure. — Nove moderno opremljene sobe z vsem komfortom.

PARK HOTEL - BLED

Največji hotel na Bledu s sodobnim komfortom. Priznana domača in tuja kuhinja. Kavarna s teraso na jezero, nočni bar z zabavnim programom. Plesna dvorana s kvalitetnim ansamblom in raznimi folklornimi in drugimi prireditvami.

Grand Hotel Toplice - Bled

Prvovrsten hotel odprt celo leto. Moderno opremljene sobe s kopalnicami in balkoni. Termalno kopališče s stalno temperaturo 23°C. Izlet; s kočijami, alpski vodniki, vsakovrstne zabave in razvednila. Prvovrstna domača in mednarodna kuhinja, odlična domača vina.

GOSTINSKI ŠOLSKI CENTER
Hotel Krim - Bled

Na Bledu obiščite hotel KRIM. Izvrstna kuhinja Šolska postrežba. Cene zmerne.

HOTEL „ADRIA“ Ankanan

vam nudi sonce in morje, udobno bivanje v weekend hišah, okusne jedi, priznana vina in mnogo zabave!

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Na italijanskem trgu za žitaricami še vedno prevladuje ponudba mehke pšenice in cene teža navzdol. Koruzna in oluščen riž sta nekako v ravnotežju, medtem ko po neoluščenem rižu in moki ni povpraševanja. Masto še vedno dobro prodaja in cene se držijo čvrsto, za sir pa ni velikega zanimanja. Na trg z zelenjavo in sadjem prihajajo vedno precejšnje količine blaga, katere se ponavadi sprosti prodajo. Ponudba ne zaostaja za povpraševanjem in cene so vedno zmerne. Trg z oljem, bodisi s semenjskim kot oljčnim je miren. Cene so nazadovale, blago zaostaja. Trg s surovimi kožami je zelo aktiven, povpraševanje s strani strojarj je precejšnje; cene se držijo na visoki ravni. Ponudba prašičev je malenkostna, blago ne zaostaja. Na trgu z vinom ni opaziti večjih sprememb, cene so ostale neizpremenjene, povpraševanje je, kot vedno, večje po prvotnem vstelenicnem vinu.

ZITARICE

LODI. Cene veljajo za stot, prometni davek nevrčanun: mehka domača pšenica 7100-7150, dobra merkantile 6950 do 7000, merkantile 6725-6825, trda domača pšenica 8900-9000, merkantile 8700 do 8900, fina domača koruza 5000-5100, slabše vrste 4150-4250, navadna 3875 do 3975, uvožena koruza 3750-4050; neoluščen riž Arborio 8900-10.100, Vialone 9300-10.100, Carnaroli 8300-8900, R. B. 8700-9600, Rizzotto 7500-8100, Maratelli 7800-8400; oluščen riž Arborio 17.400 do 18.300, Vialone 16.200-17.300, Carnaroli 16.000-16.600, R. B. 15.900-16.300, Rizzotto 13.800-14.000, Maratelli 13.500-13.900, originalen 10.400-11.000, originalen slabše vrste 10.100-10.400; uvožen ječmen 3900-3950, uvožen oves 3000-4050, uvožena riž 3450-3600, uvoženo proso 4100 do 4250; pšenična moka tipa »00« 8800 do 8900, krušna moka tipa »0« 8500-8600, moka »1« 8200-8300, tipa »2« 7800-7900, moka za testenine tipa »E« 8900-9100; otrobi 2800-2900, otrobova moka 3050-3350, riževa moka 6000-6200 lir stot.

MLEČNI IZDELKI

LODI. Cene veljajo za stot blaga, prodaja na debelo, trošarina in prometni davek nevrčanun, brez embalaže, fco skladišče: maslo iz centrifuge 820-830, lombardsko maslo 740-750, domače maslo 760-770, emiljsko 720-730, iz sladke smetane 680-700; sir reggiano proizv. 1958 760-800, proizv. 1960 600-630, grana iz Lodijskega proizv. 1959 720-750, proizv. 1959/60 700-720, proizv. 1960 590-610, grana svež (1-30 dni) 440-450, sbrinz svež 470-480, postan 560-580, emmenthal svež 530-550, postan 580-600, originalen švicarski emmenthal 700-720, provolone svež 500-520, postan 540-570, italico svež 390-410, postan 440-460, crescenza svež 280-300, postan 380-400, gorgonzola svež 260-265, postan 470-510, taleggio svež 320 do 330, postan 430-460, švicarski sirčki (6 kosov) 170-200, slan sir svež 140-150, postan 220-230 lir za kg.

ZELJAVNA IN SADIJE

MILAN. Cene veljajo za kg, embalaža je čista teža: navadne češnje 50 do 100, črne češnje I. 100-200, duroni I. 230-300, merkantile 120-200, drobne jagode iz Neaplja 300-400, Riviera 700 do 800, debele jagode iz Piemonta 150-300, iz Verone 70-120, jabolka Imperatore 60 do 80, Renete extra 110-140, Champagne 50-110, Delicious extra 150-210, hruške extra 110-160, I. 80-100, rumene pomaranče iz Neaplja 120-140, iz Sicilije 140 do 200, rdeče pomaranče I. 160-250, limone I. 80-100, II. 50-80; česen 250 do 300, zelen česen 100-130, belušče 120 do 200, erbete 40-120, korenje 35-40, bela čebula 45-50, rdeča 60-70, dišeča zeljčica 150-160, droben fižol iz Neaplja 180-230, fižol »boby« 150-180, debeh fižol 50-130, cikorkija 100-140, nov krompir 180-200, iz Neaplja 50-60, uvoženi krompir binthje 42-48, domač grah 50-150, iz Emilije 50 do 120, paradizniki iz Sicilije 70-100, I. 150-240, domača zelena 50-150, od druge 50-70, domač peteršilj 100-300, domača špinaca 50-120, bučice iz Sicilije 60 do 65 lir za kg.

OLJE

MILAN. Cene veljajo za stot, trošarina in prometni davek nevrčanun, fco železniški voz Milan: semena za olje: ricinus 14.500-14.700, koruza 49.500 do 52.000, riž 2750-2850; olje iz semen: iz zemeljskih lešnikov 34.700-34.800, iz tropin 31.800-32.000, iz sončnice 33.300 do 33.500, iz koruze 30.100-30.500, iz soje 32.200-32.300, kokosovo 20.500-21.000, laneno 25.500-25.700, iz ricinusa 37.500 do 38.500; jedilno semensko olje: iz zemeljskih lešnikov 37.800-38.000, iz sončnice 35.500-35.800, iz rafinirane soje 34.200-34.400, olje I. kvalitete 34.400-34.600, navadno semensko olje 33.300-33.500; oljčno olje: lampante z največ 4% kisline 44.500-45.000, ratificirano 50.500-50.700 lir stot.

VALUTE V MILANU		
Dinar (100)	15,5-61	23-561
Amer. dolar	73,00	72,00
Kanad. dolar	619,85	619,85
Francoski fr.	626,12	626,00
Švicarski fr.	125,60	125,75
Avstrijski šil.	143,40	143,25
Funt šter. pap.	23,80	23,79
Funt šter. zlat	1735,00	1732,50
Napoleon	5925,00	5900,00
Zlato (gram)	4825,00	4825,00

BANKOVCI V CURIHU		
23. maja 1961		
ZDA (1 dol.)	4,30%	
Anglija (1 funt šter.)	12,00	
Francija (100 nov. fr.)	86,50	
Italija (100 lir)	0,6940	
Avstrija (100 šil.)	16,50	
Češkoslovaška (100 kr.)	19,00	
Nemčija (100 DM)	108,00	
Belgija (100 belg. fr.)	8,35	
Svedska (100 kron)	83,00	
Nizozemska (100 gold.)	119,50	
Spanija (100 pezeta)	7,05	
Argentina (100 pezov)	4,90	
Egipt (1 eg. funt)	8,40	
Jugoslavija (100 din.)	0,45	
Avstralija (1 av. funt)	9,50	

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Zivi domači piščanci 950 do 970, zivi domači piščanci I. izbire 930 do 940, II. izbire 650-900, navadni piščanci 470-480, zaklani domači piščanci extra 1100-1150, I. izbire 510-580, II. izbire 450-500, zmrtznjeni piščanci iz Madžarske 450-500, žive domače kokoši 700 do 650, žive uvožene 450-500, zaklane domače kokoši 900-950, sveže uvožene kokoši zaklane v Italiji 600-700, uvožene zmrtznjene kokoši 530-650, žive pegatke 1000-1050, zaklane pegatke 1300 do 1350, zaklani golobi I. izbire 1000-1100, II. izbire 900-950, uvožene zmrtznjene pure 400-500, zmrtznjeni uvoženi purani 400-500, purani za rejo 600-650 lir puran, žive gosi 480-500, zaklane 500-650, gosi za rejo 260-380 lir gos, race za rejo 600-850 lir race, zivi zajci 500-550, zaklani s kožo 600-700, brez kože 650-730; sveža domača jajca I. izbire 22-23 lir jajca, navadna domača jajca 20-21, uvožena ožigosa jajca I. 18-20, II. 16-17 lir jajca.

KOŽE

MILAN. Cene veljajo od zbiralca do strojarne, prometni davek vključen: krave do 30 kg 250-260, čez 30 kg 235 do 250, junci do 30 kg 335-345, 30-40 kg 270-280, voli 40-50 kg 240-250, bikli čez 40 kg 200-210, goveji hrbti do 40 kg 360 do 490, čez 40 kg 430-450, ramena volov in krav do 40 kg 295-305, čez 40 kg 270-280, bokli do 40 kg 130-150, čez 40 kg 150-175, teleta do 4 kg 830-880, 3-6 kg 870-920, 6-8 kg 850-880, 8-12 kg 660 do 730, 12-19 kg 540-640, žrebeta 380-400, konji 240-260, mule 140-150, osli 110-120, jagnjeta berger 1320-1370, jagnjeta z belo volno 900-950, druga 750-800, ovni 650 do 680, kozlički 2800-2900, koze 850-900. Eksotične kože: Cordova 400-410, Buenos Aires americanos 10 kg 470-480, 10 do 11 kg 385-400, suhe 400-420, slane 380 do 410, Addis Abeba 0/8 funtov 425-435, Bahia suhe 330-350, Rio Grande suhe 290-310, Vzhodna Afrika 0/4 funti 770 do 790, hrbti ZDA Packers Colorado 330-340.

KRAMA

MILAN. Cene veljajo za stot, fco železniški voz v Milanu, trošarina in prometni davek nevrčanun: rožiči celji ali zrezani 3900-4300, seno majskega reza 2900-3100, II. rez 2900-3100, zdravilna zeljčica 2800-3000, slama v balah 1700 do 1800; pogache iz zemeljskih lešnikov 5400-5500, kokosove 4350-4500, iz tropin 3000-3200, iz koruze 3800-4100, lanene 5700-5800; moka iz zemeljskih lešnikov 4500-5500, kokosova moka 3600-3650, iz sončnice 2000-4000, iz koruze 3200-3400, lanena moka 4600-4700, iz sezama 5200 do 5300, iz surove soje 5600-5700, iz prepečne soje 6700-7000 lir za stot.

ZIVINA ZA REJO IN ZA ZAKOL

PIACENZA. Neodstavljen teleta za rejo 500-550 lir kg, telice za rejo 450 do 480, neodstavljen teleta za zakol I. 500-550, II. 400-450, junice za rejo 6 do 12 mesecev stare 320-360, junci in junice za zakol I. 290-310, II. 250-280, krave mlekarice I. 160-200.000 lir glava.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO			
Pšenica (stot. dol. za bušel)	2.5.61	15.5.61	23.8.61
Koruzna (stot. dol. za bušel)	190 1/2	187 1/4	186 3/8
	112 3/4	114 1/2	114 1/4
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	30—	30—	31—
Cin (stot. dol. za funt)	107.82	110.25	110.87
Svinec (stot. dol. za funt)	10.80	11—	11—
Cink (stot. dol. za funt)	11.50	11.50	11.50
Aluminij (stot. dol. za funt)	26—	26—	26—
Nikelj (stot. dol. za funt)	74—	74—	74—
Bombaž (stot. dol. za funt)	33.90	34.15	34.20
Zivo srebro (dol. za steklenico)	203—	203—	203—
Kava »Santos 4« (stot. dol. za funt)	37—	36.75	36.75
LONDON			
Baker (funt šter. za d. tono)	235 1/4	243 1/2	247 1/2
Cin (funt šter. za d. tono)	841 1/2	864—	869 1/2
Cink (funt šter. za d. tono)	83 3/8	81.50	82 1/4
Svinec (funt šter. za d. tono)	87 1/2	87—	86 1/2
SANTOS			
Kava »Santos D« (kruzejrov za 10 kg)	630.—	632.—	632.—

Cena cina se drži na visoki ravni na vseh svetovnih borzah. Prav tako je čvrsta tudi cena bakra, medtem ko je cink nazadovale; povpraševanje po svincu se je poleglo. Trg s kavčukom je bil v tednu do 19. maja šibak, v Londonu potekajo kupčije povsem mirno. Na trgu z žitaricami so se cene popravile pod vplivom vesti, da bo kmalu v Sovjetski zvezi in na Kitajskem nastopilo pomanjkanje tega blaga. Cena kakava je rahlo nazadovale, menda pod vplivom vesti, da bo letošnji pridelek v Gani izredno bogat. Na trgu s kavo prevladuje povpraševanje pri stalnih cenah. Trg s sladkorjem je ustaljen. V New Yorku je cena bombaža ves teden močnejša, sicer pa je bila konec tedna približno na isti ravni kakor v začetku tedna. Iz Avstralije prihajajo vesti o hudi suši, ki bo verjetno vplivala tudi na obseg letošnjih strž. Sicer se je cena volne dvignila tudi v Novi Zelandiji. Prekupčevalci z juto cakajo dokončne cene letošnjega pridelka v Pakistanu, ki naj bi dosegel čez 7 milijonov bal.

ZITARICE

V Chicagu je cena pšenici v tednu do 19. maja nazadovale od 186 5/8 na 186 1/2 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v maju. Cena koruze je tudi nazadovale, in sicer od 113 1/4 na 112 3/4 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v maju.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja je v New Yorku napredovala od 3,30 na 3,40 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi; cena kave v pogodbi »M« je nazadovale od 43,80 na 43,56 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi; cena kakava je tudi nazadovale, in sicer od 21,45 na 21,20 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v maju.

VLAKNA

Cena bombaža je v New Yorku v tednu do 19. maja napredovala od 34,05 na 34,15 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi; v Liverpoolu je vr-

va, II. 110-130.000 lir glava, krave za zakol I. 240-270, II. 200-230, debeli voli za zakol I. 330-350, II. 270-290, voli in junci za vprego 310-330, bikli za zakol I. 320-350, II. 280-300; konji za zakol I. 250-270, II. 215-240, žrebeta za zakol čez 6 mesecev stara 290-340, konji za vprego 150-170.000 lir glava, kobile 170-200.000 čez I leto stara 130-140.000, odstavljena žrebeta 80-130.000 lir glava; debeli prašiči 365-375, suhi prašiči 80-100 kg težki 380-400, 60-80 kg 365-385, 40-60 kg 385-405, 20-40 kg 470-490, neodstavljeni prašiči 650-670 lir kg.

VINO

MILAN. Rdeče piemontsko vino 9-10 stop. 4600-5000 lir hl, 10-11 stop. 5300 do 6000, belo vino 10-11 stop. 6000-6600, Barbera 12-13 stop. 7300-7850, sladko vino Freisa 7600-8500, belih merkot extra 12-12.900, Grignolino extra 11.700-12.800, Bonarda d'asti 8700-9300, Brachetto di Asti 9600-10.700, rdeča Malvazija 8900 do 9200, Dolcetto 7000-7350, rdeče lombardsko vino 10 stop. 5000-5200 lir stop, II stop. 5500-6000, 12 stop. 7200-8000, 13 stop. 8500-9000, fina lombardska vina 10-12.000, tipična vina iz Lombardije 12 do 13.000, bela navadna vina 10 stop. 5000-5500, extra 8500-9000, navaden merkot 8500-9000, extra 9500-10.000 lir stop; Merlot 6800 lir hl, Cabernet 6900, Tokaj 7000, Riesling 6900 lir hl; rdeče emiljsko vino 9000-10.000 lir hl, navadno namizno vino 5600-6900, belo emiljsko vino 9600-10.000, navadno namizno 6600 do 7200 lir hl; klasični tok. Chianti proizv. 1960 12 stop. 570-620 lir stop, stot. čez 12 stop. 620-670, navadna rdeča toskanska vina 9-10 stop. 410-430, 10 do 11 stop. 430-470, 11-12 stop. 470-520 lir stop/stot.

KAKAO

MILAN. Cene veljajo za kg, od uvoznika do grosista, fco železniški voz, prometni davek nevrčanun: kakao v zrnihi: Ghana (Acra) 620-630, Nigerija (Lagos) 610-620, S. Thome 640-650, Slo-nokoščena obala 600-610, Bahia 610-630, Guayaquil arriba 720-740, kakao v prahu 22-24% 640-660 lir kg.

PAPIR

MILAN. Casopisni papir v valjih 11.500 lir stot, v polah 12.500-13.500, navaden tiskarski papir 15-16.000, srednje vrste 17-18.500, pisarniški papir 16.500 do 17.500, srednje vrste 18-20.000, finejši pisarniški papir 22-24.000, trikrat klejen papir za tiskovine 22-24.000, »uso mano« za tiskovine 21.500-23.500, navaden registrski papir 17-19.000, srednje vrste 20-21.000, finejši 24-26.000, srednji-pisemski papir 20-22.000, finejši papir 23-24.500, extra 26.500-28.000, velina za kopije 40.500-44.000, risarski papir 37.500 do 41.000, patiniran papir srednje vrste 25.500-27.500, finejši 28-31.000, »pelure« bel ali barvan 24-28.000, siv 5.500-6.800, pergamin navaden 18.500-19.500, extra 25-26.500, papir za embalažo slabše vrste 8.700-10.600, srednje vrste 14-16.500, finejši 18-20.500, velina za embalažo 17 do 19.000, srednje vrste 20-23.000 lir stot.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Preganjajmo goveje zolje!

Ogrčavost pri govedu povzroča goveji zolji. To so žuželke, ki jih poznamo še pod imenom pisanke, be-zpljave muhe in petne muhe. Govejih zoljev je več vrst; rojijo od junija do avgusta in včasih tudi še v začetku septembra. Jajčeca ležejo ob korenu dlake na nogah in trebuhu goveda, ki se p. je na prostem. Jajčeca se takoj prilepijo na kožo. Navadno pomane zolji zneso 343 do 372 jajčec. Z po 4 — 7 dneh se izležejo iz jajčec ličinke, ki se kmalu z bodicami razvijajo po l. koži. Od tod potujejo razvijajo se ličinke skozi po vsem telesu in se naselijo končno pod kožo na hrbtu, kjer povzročajo živalim bolečine, razen tega pa jim kvarijo kožo. Iz podkožnih oteklina in včasih tudi gnojnih tvorov, ki nastanejo navadno pozno pozimi in spomladi, iz-ležejo v dobi paše dorasle ličinke, ki jim pravimo ogrci. Na paši te ličinke popadajo na tla in se zabubijo v zemljo, gnoj, listje ali travo. Po 30 — 35 dneh iz bube izleže zolji, ki bo ponovno legel jajčeca na kožo goveda, s katerimi bo prišel v dotiko. Tako se krog razvoja ponavlja leto za leto. Celoten ciklus pa traja 9 — 10 mesecev.

Kako gnojimo „pod list“

Cemu naj sedaj govorimo o gnojenju, ko je za prve rastline že prepoznano? Je sicer pozno, a ne prepozno. Razume se, da je najprilneje in najbolj gnojiti pred setvijo (sadijivo). Kjer pa je to iz kakršnegakoli razloga odpadlo, je še vedno možno pridelkom, čeprav v manjši meri, pomagati z umetnim gnojem. Z njim gnojimo med oskrbovanjem rastlin, čemur pravimo gnojenje pod list. V ta namen vzamemo hitro učinkujoča (topljiva) gnojila, ki jih potrosimo tik pred okopavanjem (pletvijo). Vzemimo dve naša važni kulturi: krompir in trto.

Gnojilo mora biti raztrošeno pod list zelo natančno in enakomerno. Trošimo z roko, ker sicer v sajeni njeni ne gre. Da moremo gnojilo enakomerno raztrošiti, ga zmešamo s peskom in trošimo v mirnem (brezvetnem) vremenu. Navadno gnojimo pod list le z dušikom, bolj redko pa tudi s kalijem in fosforom. Skrajno potrebne pa so vse tri snovi, in to še posebno, če ni snovi prej gnojili. Krompir (kot vse okopavine) pa je lačen zlasti kalija. Za to gnojimo z mešanim gnojilom (okrog 5 kg na 100 kv. m). Uspeh je seveda odvisen tudi od vlage. Ob zadostni vlagi bo gnojilo gotovo učinkovalo. Gnojimo le v suhem vremenu.

Laže je gnojiti trti, ker raste višje nad zemljo. Njej je treba, kot znano, zemljo rahljati, da pospešimo dostop zraka, in odstraniti plevel, da ji ne odjema hrane, vlage itd. To delo ne bo nič težje, če ji pred pletvijo pognojimo z mešanico vseh treh gnojil (6-7 kg na vsaki 100 kv. m). Ne le, da ne bo delo težje, ampak bo trti tudi izredno koristilo, ker bo okrepilo les, mladje in zarod. Dušik pospešuje rast. Njegovo pomanjkanje ima za posledico slabši in nižji pridelek, saj porabi trta 1/2 celotne količine dušika za tvorbo grozde. Kalij poveča odpornost trte proti zajedalcem in boleznim, zviša količino sladkorja v grozdju in hkrati tudi zmanjša odstotek kisline. To je njegova velika prednost. Največ kalija je prav v grozdju. Zato in zaradi lažjega in boljšega dozorevanja lesa je nujno potrebno, da ima trta (zemlja) dovolj kalija. Fosforja je skupno z dušikom največ v pečkah (semenu) in vpliva predvsem na tvorbo nastavka (zaroda) in razvoj grozdiča ter pospešuje dozorelost lesa, grozdiča in razvoj korenin.

Kot vidimo, igrajo te snovi pri trti dovolj važno vlogo. Malokatera naša zemlja je z njimi zadostno preskrbljena. Gnojimo torej tudi trti pod list!

Dr. D. R.

URARNA-IN ZLATARNA
Miholj Karel - TRST
Campo S. Giacomo 3 - Tel. 95-881
Ure najboljših znamk, velika izbira zlatih okrasov za vse prilike

„VISTA“
TRST, Ul. Carducci 15, tel. 29-656
Bogata izbira nočnih, daljnogledov, šestil, računal in potrebštin za višje šole, toplomerov in fotografskega materiala.

MOBILI MADALOSSO
Trst - Trieste, ul. XXX Ottobre
vogel ul. Torrebianca, tel. 35-740
Pohištva - dnevne sobe - oprema
za urade - vozički - posteljitice
RAZSTAVE: UL. VALDIRIVO, 19 - UL. F. FILZI, 7

Brandolin
Via S. Maurizlo, 2
Lastenol, svetilke, popolne opreme za kopalnice
... po cenah, ki se ne dajo primerjati!

Splošna plovba Piran
Telefon 51-70
Telex 03923 03522
Vam nudi svoje usluge na ekspresni potniško tovarni liniji za Združene države Severne Amerike
Potovanje traja iz Trsta samo 15 dni
Na liniji sodelujemo z Jugolinijo iz Reke
Poslužujte se naših uslug na redni službi okrog sveta z rednimi odhodi enkrat mesečno in v prevozih dolge in obalne plovbe

INTEREUROPA
mednarodna spedijska in transport
Glavna direkcija Koper
tel. 141; 184 telex 03-176
Brzovjav: Intereuropa Koper,
Tek. rač. 60031 - 134
Jugobanka Ljubljana

s svojimi poslovalnicami v Beogradu, Zagrebu, na Reki, v Ljubljani, Mariboru, Sarajevu, Sežani, na Jesenicah, v Prevaljah, Kozini, Subotici, Zrenjaninu, Novem Sadu, Novi Gorici, Podgorju in Nišu.